

## Krytyczne studia kulturowe

### Sylabus zajęć

#### Informacje podstawowe

|                                                                          |                                                                                |                                                |                                 |
|--------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>Kierunek studiów</b><br>Kulturoznawstwo                               |                                                                                | <b>Cykl dydaktyczny</b><br>2023/24             |                                 |
| <b>Specjalność</b><br>-                                                  |                                                                                | <b>Kod zajęć</b><br>20KLTS.24K.04502.23        |                                 |
| <b>Jednostka organizacyjna</b><br>Wydział Antropologii i Kulturoznawstwa |                                                                                | <b>Języki wykładowe</b><br>polski              |                                 |
| <b>Poziom studiów</b><br>studia drugiego stopnia                         |                                                                                | <b>Obligatoryjność</b><br>Obowiązkowy w module |                                 |
| <b>Forma studiów</b><br>studia stacjonarne                               |                                                                                | <b>Blok zajęciowy</b><br>Przedmioty kierunkowe |                                 |
| <b>Profil studiów</b><br>profil ogólnoakademicki                         |                                                                                |                                                |                                 |
| <b>Koordynator zajęć</b>                                                 | Agata Skórzyńska                                                               |                                                |                                 |
| <b>Prowadzący zajęcia</b>                                                | Agata Skórzyńska                                                               |                                                |                                 |
| <b>Okres</b><br>Semestr 3                                                | <b>Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia</b><br>• Wykład: 30, Egzamin |                                                | <b>Liczba punktów ECTS</b><br>4 |

## Cele kształcenia dla zajęć

| Kod | Cel                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|-----|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| C1  | Zapoznanie studentek i studentów z tradycją i metodologiami badań krytycznych w kulturoznawstwie z uwzględnieniem - tradycji Marksowskiej ujmowanej jako filozofia praxis - tradycji teorii krytycznej szkoły frankfurckiej - tradycji materializmu strukturalistycznego - tradycji poststrukturalizmu francuskiego - tradycji brytyjskich studiów kulturowych - współczesnych odmian critical cultural studies (studia gender, studia postkolonialne, studia feministyczne, krytyczne teorie rasy i etniczności itp.) - krytycznego wariantu humanistyki nieantropocentrycznej - polskiej propozycji tzw. kulturoznawstwa krytycznego |
| C2  | Przetestowanie w praktyce metodologii badań krytycznych w kulturoznawstwie na wybranych przypadkach (praca metodą studium przypadku podczas zajęć)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| C3  | Porównanie założeń metodologicznych i teoretycznych w krytycznych studiach kulturowych z innymi paradygmatami badawczymi w kulturoznawstwie                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |

## Wymagania wstępne

Ogólna orientacja w historii filozofii oraz w historii kulturoznawstwa

## Efekty uczenia się dla zajęć

| Kod                                          | Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie                                                                                                                                                                                                                                        | Efekty uczenia się dla kierunku          | Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć |
|----------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------|--------------------------------------------------------------|
| <b>Wiedzy - Student/ka:</b>                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                          |                                                              |
| W1                                           | Zna i rozumie najważniejsze tradycje badań krytycznych, które wpłynęły na rozwój kulturoznawstwa polskiego oraz światowych studiów kulturowych                                                                                                                                 | KLT_K2_W01,<br>KLT_K2_W02,<br>KLT_K2_W03 | Esej                                                         |
| W2                                           | Zna i rozumie założenia ontologiczne, epistemologiczne i aksjologiczne badań krytycznych                                                                                                                                                                                       | KLT_K2_W02,<br>KLT_K2_W03,<br>KLT_K2_W05 | Esej                                                         |
| <b>Umiejętności - Student/ka:</b>            |                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                          |                                                              |
| U1                                           | Potrafi rozstrzygnąć i przyjąć w samodzielnej pracy kluczowe konsekwencje przyjęcia postawy krytycznej w humanistyce, w tym przede wszystkim usytuowanie badaczki/badacza oraz problem integrowania poznawczych celów wiedzy kulturoznawczej z ich założeniami aksjologicznymi | KLT_K2_U01                               | Esej                                                         |
| U2                                           | Potrafi przeprowadzić samodzielne studium przypadku – krytyczną analizę wybranego zjawiska kultury najnowszej z zastosowaniem metodologii badań krytycznych w wybranym nurcie                                                                                                  | KLT_K2_U01, KLT_K2_U03                   | Esej                                                         |
| U3                                           | Potrafi napisać esej naukowy, prezentujący wyniki samodzielnych dociekań przeprowadzonych zgodnie z metodologią case study – krytycznej analizy przypadku                                                                                                                      | KLT_K2_U03, KLT_K2_U06                   | Esej                                                         |
| <b>Kompetencji społecznych - Student/ka:</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                          |                                                              |

| Kod | Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie                                                                                                                                                                                                                         | Efekty uczenia się dla kierunku | Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć |
|-----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|--------------------------------------------------------------|
| K1  | jest gotowy/a do zastosowania w analizie zjawisk rzeczywistości kulturowej założeń ontologicznych, epistemologicznych i aksjologicznych badań krytycznych i do rozwiązywania praktycznych dylematów i konfliktów związanych ze zmianami zachodzącymi w kulturze | KLT_K2_K03, KLT_K2_K04          | Esej                                                         |

### Treści programowe dla zajęć

| Lp. | Treści programowe dla zajęć                                                                                                        | Efekty uczenia się dla zajęć | Formy zajęć |
|-----|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------|-------------|
| 1.  | Krytyka i krytyczność w tradycjach filozoficznych – podstawowe postulaty badań krytycznych (od Kanta i Hegla do młodoheglistów)    | W1, W2                       | Wykład      |
| 2.  | Marksizm jako filozofia praxis – Labriola i Gramsci                                                                                | W1, W2                       | Wykład      |
| 3.  | Teoria krytyczna szkoły frankfurckiej – ujawnianie ukrytych podstaw ładu społecznego                                               | W1, W2                       | Wykład      |
| 4.  | Praktyka teoretyczna – Louis Althusser i problem krytyki niezaangażowanej politycznie                                              | W1, W2                       | Wykład      |
| 5.  | Habermas i tzw. optymistyczny wariant teorii krytycznej                                                                            | W1, W2                       | Wykład      |
| 6.  | Poststrukturalizm i narodziny nastawienia refleksyjnego – Pierre Bourdieu                                                          | W1, W2                       | Wykład      |
| 7.  | Studia kulturowe – Stuart Hall i integracja tradycji krytycznych                                                                   | W1, W2                       | Wykład      |
| 8.  | Teoria krytyczna czy teorie krytyczne – proliferacja podejść w studiach kulturowych (klasa-rasa-płeć)                              | W1, W2                       | Wykład      |
| 9.  | Powrót do materialności? Nastawienie krytyczne w humanistyce postantropocentrycznej                                                | W2, U1                       | Wykład      |
| 10. | Usytuowanie badawcze – czym badania krytyczne różnią się od innych paradygmatów w humanistyce? Projekt kulturoznawstwa krytycznego | U1                           | Wykład      |
| 11. | Studia przypadków – przygotowanie do prowadzenia samodzielnej analizy przypadku                                                    | U2, U3, K1                   | Wykład      |

### Informacje dodatkowe

| Forma zajęć | Metody i formy prowadzenia zajęć                                                                                                                                   |
|-------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Wykład      | Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień, Wykład konwersatoryjny, Praca z tekstem, Metoda analizy przypadków, Metoda badawcza (dociekania naukowego) |

| Forma zajęć | Warunki zaliczenia zajęć                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Wykład      | <p>bardzo dobry (bdb; 5,0): student w b. dobrym stopniu opanował zagadnienia poruszane na wykładzie, co potwierdza esej</p> <p>dobry plus (+db; 4,5): student w stopniu dobrym plus opanował zagadnienia poruszane na wykładzie, co potwierdza esej</p> <p>dobry (db; 4,0): student w dobrym stopniu opanował zagadnienia poruszane na wykładzie, co potwierdza esej</p> <p>4</p> <p>dostateczny plus (+dst; 3,5): student w stopniu dostatecznym plus opanował zagadnienia na wykładzie, co potwierdza esej</p> <p>dostateczny (dst; 3,0): student w stopniu dostatecznym opanował zagadnienia na wykładzie, co potwierdza esej</p> <p>niedostateczny (ndst; 2,0): student w stopniu niedostatecznym opanował zagadnienia na wykładzie, co potwierdza esej</p> |

## Literatura

### Obowiązkowa

1. Skórzyńska Agata, Praxis i miasto. Ćwiczenie z kulturowych badań angażujących, IBL PAN, Warszawa 2017
2. Szahaj Andrzej, Teoria krytyczna szkoły frankfurckiej. Wprowadzenie, Wydawnictwa Akademickie i profesjonalne, Warszawa 2008
3. Konersmann Ralf, Krytyka kultury, tłum. Krystyna Krzemieniowa, Oficyna Naukowa, Warszawa 2012
4. Ściągą konsumpcyjne. Próby z kulturoznawstwa krytycznego, red. Wojciech J. Burszta, Mariusz Czubaj, Wydawnictwo naukowe Katedra, Gdańsk 2013
5. Odsłony nowoczesności. Próby z kulturoznawstwa krytycznego 2, red. A. Zeidler-Janiszewska, M. Skrzeczkowski, Wydawnictwo Naukowe Katedra, Gdańsk 2016
6. Dziamski Grzegorz, Kulturoznawstwo, czyli wprowadzenie do kultury ponowoczesnej, Wydawnictwo Naukowe Katedra, Warszawa 2016
7. Kultura i hegemonia. Antologia tekstów szkoły z Birmingham, red. Michał Wróblewski, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2012
8. Barker Chris, Studia kulturowe. Teoria i praktyka, tłum. Agata Sadza, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2005
9. Kultura popularna, 2014, T. 1, nr 39 („Co nam zostało po studiach kulturowych?” koncepcja numeru Samuel Nowak, Michał Guik)
10. Nowak Andrzej W., Wyobrażenia ontologiczne. Filozoficzna (re)konstrukcja fronetycznych nauk społecznych, Instytut Badań Literackich PAN/Wydawnictwo Naukowe UAM, Warszawa 2016

### Dodatkowa

1. Cultural studies, red. Lawrence Grossberg, Cary Nelson, Paula Treichler, Routledge, London – New York 1992
2. McGuigan Jim, Cultural Analysis, SAGE, London-New York 2009
3. McGuigan Jim, Cool Capitalism, Pluto Press, London – New York 2009
4. The Practice Turn in Contemporary Theory, red. Theodor R. Schatzki, Karin Knorr-Cetina, Eike von Savigny, Routledge: London – New York 2001
5. During Simon, Cultural Studies: Critical Introduction, Routledge, London-New York 2005
6. New Cultural Studies. Adventures in Theory, red. Gary Hall, Clare Birchall, Edinburgh University Press, Edinburgh 2006

## Nakład pracy studenta i punkty ECTS

| Rodzaje zajęć studenta | Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć |
|------------------------|---------------------------------------------------------------------|
| Wykład                 | 30                                                                  |
| Przygotowanie do zajęć | 10                                                                  |

|                                     |                             |
|-------------------------------------|-----------------------------|
| Czytanie wskazanej literatury       | 30                          |
| Przygotowanie pracy pisemnej        | 50                          |
| <b>Łączny nakład pracy studenta</b> | <b>Liczba godzin</b><br>120 |
| <b>Liczba punktów ECTS</b>          | <b>ECTS</b><br>4            |

\* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

## Efekty uczenia się dla kierunku

| Kod        | Treść                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| KLT_K2_K03 | Absolwent/ka jest gotów/gotowa do aktywnego i krytycznego uczestnictwa w negocjowaniu konfliktów kulturowych: społecznych, etnicznych, religijnych i in.                                                                                                                                                    |
| KLT_K2_K04 | Absolwent/ka jest gotów/gotowa do dostrzegania sprzeczności, proponowania rozwiązania i formułowania opinii na temat upowszechniających się poglądów, koncepcji, stanowisk i polityk kulturalnych                                                                                                           |
| KLT_K2_U01 | Absolwent/ka potrafi integrować, krytycznie interpretować i twórczo wykorzystywać ujęcia teoretyczne i podejścia badawcze właściwe dla kulturoznawstwa w nietypowych sytuacjach profesjonalnych                                                                                                             |
| KLT_K2_U03 | Absolwent/ka potrafi samodzielnie przeprowadzać badania nad sformułowanym przez siebie problemem na etapach: doboru metod i narzędzi badawczych oraz opracowania i prezentacji wyników                                                                                                                      |
| KLT_K2_U06 | Absolwent/ka potrafi pisać i redagować wyspecjalizowane teksty informacyjne, promocyjne i krytyczne w języku polskim i obcym nowożytnym (na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego) wykorzystując aktualny stan wiedzy oraz korzystając z nowoczesnych źródeł i zasobów informacji |
| KLT_K2_W01 | Absolwent/ka zna i rozumie w pogłębionym stopniu teoretyczne koncepcje kultury, które stosuje w perspektywie interdyscyplinarnej                                                                                                                                                                            |
| KLT_K2_W02 | Absolwent/ka zna i rozumie terminologię oraz koncepcje, dotyczące relacji i procesów zachodzących w kulturze, którą potrafi zastosować do opisu praktyk kulturowych                                                                                                                                         |
| KLT_K2_W03 | Absolwent/ka zna i rozumie historię rozwoju kulturoznawstwa jako dziedziny wiedzy o charakterze interdyscyplinarnym oraz o nowych kierunkach i koncepcjach teoretycznych, którą samodzielnie aktualizuje                                                                                                    |
| KLT_K2_W05 | Absolwent/ka zna i rozumie aktualne orientacje metodologiczne we współczesnej humanistyce, których osiągnięcia potrafi aplikować do badań nad kulturą                                                                                                                                                       |